

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Kortárs fenomenológia

Egyetemi tanév 2025/226

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babes-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Történelem és Filozófia
1.3. Intézet	Magyar Filozófiai Intézet
1.4. Szakterület	Filozófia
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Filozófia
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve								Kortárs fenomenológia				A tantárgy kódja		HLM2506	
2.2. Az előadásért felelős tanár neve				dr. Szigeti Attila egyetemi adjunktus											
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve				dr. Szigeti Attila egyetemi adjunktus											
2.4. Tanulmányi év		3		2.5. Félév		6		2.6. Értékelés módja		K		2.7. Tantárgy típusa		Választható	

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	48	melyből: 3.5 előadás	24	3.6 szeminárium/labor	24
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					20
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					20
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					18
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					8
Vizsgák					4
Más tevékenységek:					-
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszámja					72
3.8. A félév összóraszámja					120
3.9. Kreditszám					5

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	
4.2. Kompetenciabeli	

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Az előadások 70%-án kötelező a részvétel, azaz a 14 előadásból minimum 9-en a hallgatónak kötelező jelen lennie
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	A szemináriumi részvétel kötelező. Az elmaradt szemináriumokat be lehet pótolni.

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai/kulcs-kompetenciák	C1 A filozófia elméleti és történeti alapjainak beazonosítása és megfelelő alkalmazása: elvek, értékek, etikák, gondolkodási módozatok és gyakorlatok C2 Általános és ágazati filozófiai gondolatok, témák és problémák rendszerezése és megfogalmazása C4 Az emberi cselekedetek, tapasztalatok és létezés okainak, elveinek és értelmének a kimutatása C5 Filozófiai gondolatok/ismeretek létrehozása és közlése
Transzverzális kompetenciák	CT1 Közepes nehézségű problémahelyzetek realista, illetve mind elméleti, mind gyakorlati érveléssel való kezelése, hatékony megoldásuk érdekében CT2 A hatékony multidiszciplináris csoportmunka technikáinak a különböző hierarchikus szinteken való alkalmazása

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	- A kortárs fenomenológiai vizsgálódások (a megújult Husserl-olvasatok, a francia fenomenológia, az elmefilozófia és a kognitív tudományok fenomenológiai megközelítései stb.) meghatározó szerzőinek, központi témáinak (a test, az idő, a másik, a fantázia, az értelemképződés stb.) problémáinak és megoldáskísérleteinek, a sajátos fenomenológiai leírások és fogalmiságok bemutatása.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	- A kortárs fenomenológia leíró-értelmező, fogalmi és módszertani eszközeinek az elsajátíttatása, a deskriptív és empirikus érvek egyeztetésének, az interdiszciplináris alkalmazás képességének a fejlesztése. - A jelenkori és kortárs fenomenológia, más humán- és társadalomtudományok, illetve az empirikus kognitív tudományok közötti interdiszciplináris kölcsönhatás elemzése.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
A husserli fenomenológia kortárs olvasata 1: statikus és genetikus fenomenológia; aktív és passzív genézis; az asszociáció formái.	Előadás, szövegelemzés	
A husserli fenomenológia kortárs olvasata 2: interszubjektivitás; életvilág; történetiség és generativitás; az interkulturalitás fenomenológiája.	Előadás, szövegelemzés	
Merleau-Ponty: a testi tapasztalat és a hús (chair) fenomenológiája és ontológiája.	Előadás, szövegelemzés	
Lévinas: a másik másságának etikai fenomenológiája; reszponzivitás.	Előadás, szövegelemzés, vita	
Derrida: a jelentés idealitása és a jel utalásfunkciója; a fenomenológiai logo- és fonocentrizmus, jelenlét-metafizika kritikája; a nyom;	Előadás, problémaelemzés, vita	
A francia fenomenológia teológiai fordulata: a Végtelen fenomenológiája; az élet immanens önaffekciója; az adomány; Lévinas, Henry, Marion.	Előadás, problémaelemzés	
Richir: a fenséges fenomenológiája; értelemképződés és értelemrögzítés; fantázia és képzelet.	Előadás, problémaelemzés, vita	

Fenomenológia és analitikus filozófia: noéma és értelem; tudatosság, szubjektivitás, egyes szám első személyű nézőpont; intencionalitás; az objektivizmus- és fizikalizmus-kritika.	Előadás, problémaelemzés, vita	
Fenomenológia és kognitív tudományok: naturalizált fenomenológia; neurofenomenológia; megtestesült/enaktív elme, észlelés, kogníció.	Előadás, vetítés, vita	
Az idő fenomenológiája 1: statikus és genetikus időelemzés Husserlnél; abszolút tudatfolyam; a retenció kettős intencionalitása; retenciók és protenciók szövedéke; retroaktív konstitúció.	Előadás, problémaelemzés	
Az idő fenomenológiája 2: eksztatikus időiség (Heidegger); diakrónia (Lévinas); az értelemképződés időisége (Merleau-Ponty, Richir).	Előadás, problémaelemzés	
A testi tapasztalat fenomenológiája: az eleven test (Leib); a kineztezések; testi elme/kogníció; (en)aktív percepció.	Előadás, szövegelemzés	
Az interszubjektivitás fenomenológiája 1: az alter ego konstitúciója; a másik tekintete vagy transzcendenciája; a közös (élet)világ ontológiája.	Előadás, vita	
Az interszubjektivitás fenomenológiája 2: megtestesült interszubjektivitás; analitikus elmeteóriák; újszülött utánzás; tükör neuronok.	Előadás, vetítés, vita	
Könyvészet Cabestan, P. (szerk.), <i>Introduction à la phénoménologie contemporaine</i>, Ellipses, 2006. Heidegger, M.: <i>Lét és idő</i>, Osiris, Budapest, 2001. Husserl, E.: <i>Karteziánus elmélkedések</i>, Atlantisz, Budapest, 2000. Husserl, E.: <i>Előadások az időről</i>, Atlantisz, Budapest, 2001. Husserl, E.: <i>Az európai tudományok válsága I-II</i>, Atlantisz, Budapest, 1998. Lévinas, E.: <i>Nyelv és közelség</i>, Jelenkor, Pécs, 1997. Lévinas, E.: <i>Teljesség és Végtelen</i>, Jelenkor, Pécs, 1999. Merleau-Ponty, M.: <i>A filozófia dicsérete és más esszék</i>, Európa, Budapest, 2003. Merleau-Ponty, M.: <i>A látható és a láthatatlan</i>, L'Harmattan, Budapest, 2006. Sartre, J.-P.: <i>A lét és a semmi</i>, L'Harmattan, Budapest, 2006. Tengelyi, L.: <i>Élettörténet és sorsesemény</i>, Atlantisz, Budapest, 1998. Tengelyi, L.: <i>Tapasztalat és kifejezés</i>, Atlantisz, Budapest, 2007a. Tengelyi, L.: „Új fenomenológia Franciaországban”, in Boros, G. (szerk.): <i>Filozófia</i>, Akadémiai, Budapest, 2007b, 1346-1369. Ullmann, T.: Sartre, Merleau-Ponty; Lévinas, Ricoeur. In Ullmann, T., Olay, Cs.: <i>Kontinentális filozófia a XX. században</i>, L'Harmattan, Budapest, 2011, 181-253. Ullmann, T.: <i>A láthatatlan forma. Sematizmus és intencionalitás</i>, L'Harmattan, Budapest, 2010. Wellton, D., <i>The New Husserl: A Critical Reader</i>, Indiana University Press, 2003. Zahavi, D.: <i>The Oxford Handbook of Contemporary Phenomenology</i>, Oxford University Press, 2013.		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Husserl, 2000, 37, 38, 39, 44. §; Ullmann, 2010, 219-244.	Szövegolvasás	
Waldenfels in Biczó, G. (szerk.), 2004; Toronyai, 2004.	Szövegelemzés	
Merleau-Ponty, 2003, 2006.	Szövegelemzés	
Lévinas, 1997, 113-134	Szövegelemzés	
Derrida, 1967; Ullmann, 2012, 228-241.	Szövegelemzés, vita.	
Henry, 2004; Tengelyi 2007 b.	Szövegelemzés, problematizálás, vita	
Richir, 1995.	Szövegelemzés, vita.	

Szigeti, 2011, 7-70.	Problematizálás, vita	
Gallagher-Zahavi, 2008/2009, 1-2. fej.	Szövegelemzés, vetítés, vita	
Husserl, 2001, 7-13, 34-39 §, I, VIII, IX. Melléklet; Husserl in Varga, Zuh, 2011, 83-99; Ullmann, 2010, 179-218, 275-287;	Szövegelemzés, problémaelemzés	
Merleau-Ponty, 2006; Szabó, 2005, 67-87; Szigeti, 2011, 129-155.	Szövegelemzés, problematizálás	
Husserl, 1998, 28. §; Gallagher-Zahavi, 2008/2009, 7. fej.	Szövegelemzés, problematizálás, vita	
Husserl, 2000, V. Elmélkedés; Heidegger, 2001, 25-27. §.; Sartre, 2006, III. Rész.	Szövegelemzés, vita	
Gallagher-Zahavi, 2008/2009, 9. fej.; Szigeti, 2011, 71-106.	Vetítés, vita	

Könyvészet

Bernet, R., Kern, I. és Marbach, E., *An introduction to Husserlian Phenomenology*, Evanston, Northwestern University Press, 1993.

Biczó Gábor (szerk.), *Az idegen. Variációk Simmeltől Derridáig*, Csokonai, Debrecen, 2004.

Derrida, J., *La voix et le phénomène. Introduction au problème du signe dans la phénoménologie de Husserl*, Paris, PUF, 1967.

Gallagher, S. – Zahavi, D.: *The Phenomenological Mind: An Introduction to Philosophy of Mind and Cognitive Science*, Routledge, 2007. Magyarul: *A fenomenológiai elme. Bevezetés az elmefilozófiába és a kognitív tudományba*, Lélekben Otthon Kiadó, Budapest, 2009.

Gallagher, S., Schmicking, D. (szerk.): *Handbook of Phenomenology and Cognitive Science*, Springer, Dordrecht-New York-Heidelberg-London, 2010.

Janicaud, D., *Le tournant théologique de la phénoménologie française*, Ed. de l'Eclat, Paris, 1991.

Lévinas, E., *Autrement qu'être ou au-delà de l'essence*, La Haye, Martinus Nijhoff, 1974, Paris, Le Livre de poche, 1996.

Merleau-Ponty, M.: *Phénoménologie de la perception*, Paris, Gallimard, 1945.

Richir, M.: „A fenomenológiai mozzanat az ítélőerő kritikájában”, *Enigma*, 1995/1, 70-85.

Richir, M.: *Phantasia, imagination, affectivité*, Jerome Millon, Grenoble, 2004.

Smith, B., Smith, D. W. (eds.): *The Cambridge Companion to Husserl*. Cambridge, Cambridge University Press, 1995.

Smith, D. W., Thomasson, A.: *Phenomenology and Philosophy of Mind*, Oxford University Press, 2005.

Szigeti, A.: *A testett öltött másik. Kortárs fenomenológiai tanulmányok*, Pro Philosophia Kiadó, 2011.

Szabó, Zs.: *A keletkezés ontológiája. A végtelen fenomenológiája*, L'Harmattan, Bp., 2005.

Toronyai, G.: Az interkulturalitás fenomenológiájának alapjai Edmund Husserl késői gondolkodásában, *Pro Philosophia Fuzetek*, 2004/2, <http://www.c3.hu/~prophil/profi042/toronyai.html>

Ullman, T.: *Az értelem dimenziói*, L'Harmattan, Budapest, 2012.

Varga Péter András, Zuh Deodáth (szerk.): *Az új Husserl*. L'Harmattan, Budapest, 2011.

Az Alter, az *Études Phénoménologiques*, a *Husserl Studies*, a *Research in Phenomenology*, a *Phenomenology and the Cognitive Sciences*, a *Studia Phaenomenologica* lapszámai.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

A kurzus tartalma összhangban van Európa Unió és az angolszász országok egyetemeken hasonló címmel oktatott kurzusok tartalmával.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az előadáson átadott ismeretanyag elsajátítása, ennek megfelelő alkalmazása és használata	Az ellenőrzés folyamatosan történik a félév során a vitákba való bekapcsolódás révén, valamint a félévi záróvizsgán	20%
	A kortárs fenomenológia témáinak, problémafelvetéseinek, fogalomkészletének és leíró-értelemző gyakorlatának a megfelelő elsajátítása illetve	Félév végi, szóbeli záróvizsga	50%

	alkalmazása		
10.5 Szeminárium / Labor	A szövegek értelmezésben való aktív részvétel	Szöveg bemutatása, szövegek értelmezésében való aktív részvétel	20%
	Vitákban való aktív részvétel	Az ellenőrzés folyamatosan történik végig a félév során, a vitákban való állandó, aktív részvétel révén	10%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
- Az előadásokon 70%-os, a szemináriumokon 100%-os részvétel - Minimum egy szemináriumi szöveg bemutatása a félév folyamán - A vitákban, szövegek megbeszélésében való állandó, aktív részvétel			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)¹

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							
								
								

Kitöltés időpontja:

2025. 09. 18.

Előadás felelőse:

Szeminárium felelőse:

Az intézeti jóváhagyás dátuma:

2025. 09. 25.

Intézetigazgató:

.....

¹ Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.